

Брюксел, 14.11.2012
COM(2012) 671 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ**

**Установяване на подходящи връзки между ЕС и Европейската космическа
агенция**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Установяване на подходящи връзки между ЕС и Европейската космическа агенция

Влизането в сила на Договора от Лисабон установи компетенциите на Европейския съюз по отношение на въпросите, свързани с космическото пространство, без да се засягат собствените компетенции на държавите членки. Космосът се превърна в отделно самостоятелно средство за постигането на целите на ЕС и в отделна политика на ЕС.

Член 189 от Договора за функционирането на Европейския съюз изисква ЕС да установява всички подходящи връзки с Европейската космическа агенция (ЕКА).

Настоящото съобщение е основано на съобщението от април 2011 г. „Към космическа стратегия на Европейския съюз в услуга на гражданите“¹, в което Комисията изложи първоначалните идеи по отношение на развитието на връзките между ЕС и ЕКА.

1. КОНТЕКСТ

Европейският съюз се превърна в едно от главните действащи лица в космическия сектор през последното десетилетие. Програмите EGNOS и „Галилео“, „ГМОСС“ и изследванията в областта на космическото пространство по линия на Седмата рамкова програма представляват важни постижения на Европейското космическо пространство.

В предложенията на Комисията по въпросите, свързани с космическия сектор, за следващата многогодишна финансова рамка е заложена още по-задълбочена ангажираност на Европейския съюз в тази насока.

Водещата роля на ЕС по въпросите, свързани с космическото пространство, върви успоредно с все по-тесните взаимоотношения между държавите членки и ЕКА — другите двама основни участници в европейската космическа политика. В този контекст Комисията възложи на ЕКА някои отговорности за изпълнението на конкретни програми на ЕС за космическото пространство. По отношение на Европейската глобална навигационна спътникова система (ГНСС) в момента ЕКА отговаря за проектирането, разработването и възлагането на обществени поръчки, свързани с наземната и космическата инфраструктура на системите, а отговорността за оперативното управление във връзка с експлоатацията на системите се очаква да бъде поверена на Европейската агенция за ГНСС². По-тесните взаимоотношения с ЕКА биха позволили и по-нататъшно разпределение на задачите.

Трябва да се признае заслугата на ЕКА — организация от световна величина, за успехите, постигнати от Европа през последните четиридесет години. Благодарение на дейностите, осъществени от ЕКА и от държавите членки чрез космическите програми

---

¹ COM(2011)152.

² COM(2011)814.

на национално равнище, към момента Европа се радва на силна технологична и индустриална база и има репутация на отговорен партньор в международните програми.

ЕС разчита в огромна степен на техническата компетентност на ЕКА и значителна част от бюджета на ЕС за космическия сектор е делегиран на ЕКА — до степен че в това отношение ЕС е понастоящем един от най-големите участници във финансирането на ЕКА.

Начинът, по който се развива управлението на въпросите, свързани с космическото пространство, на европейско равнище, обаче все още не отговаря на това, че е формулирана политика на ЕС за космическото пространство, на все по-голямата значимост на програмите на ЕС в космическия сектор, както и на факта, че Европейският съюз разчита на техническата компетентност на ЕКА. В съответствие с разпоредбите на член 189 в настоящето съобщение са представени възможните краткосрочни и дългосрочни възможности за отношенията на ЕС с ЕКА с цел продължаване на ефективното сътрудничество. В настоящето съобщение са представени първоначални идеи. По-подробните предложения ще трябва да бъдат обосновани със сериозен анализ на разходите и ползите и с оценка на въздействието.

2. СТРУКТУРНИ ПРЕЧКИ В НАСТОЯЩИТЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕС И ЕКА

2.1. Несъответствие между финансовите правила

Като се има предвид фактът, че Европейският съюз и ЕКА прилагат различни правила, които трябва да съществуват едновременно в рамките на ЕКА, управлението на средствата на ЕС в ЕКА е прекалено сложно. Най-големите програми на ЕКА се финансират основно чрез членските вноски на държавите членки. Възлагането на обществените поръчки в промишления сектор за тези програми е съобразено с възвращаемостта на географско равнище и поради тази причина финансовите процедури на ЕКА са съгласувани основно с това правило. При изпълнението на програми на ЕС ЕКА е задължена да спазва правилата на ЕС и строгия принцип за избор на оферти с най-добро съотношение между качество и цена, заложен във Финансовия регламент на ЕС³. Вследствие на това възникват трудности, особено при програми, които са финансирани на смесен принцип с бюджетни кредити на ЕКА и на ЕС.

2.2. Асиметрично членство

Към момента 17 държави — членки на ЕС, членуват в ЕКА⁴. Норвегия и Швейцария, които не са държави — членки на ЕС, също членуват в ЕКА. Канада е сключила споразумение за двустранно сътрудничество с ЕКА. Като се има предвид, че сътрудничеството между ЕС и ЕКА се засилва, тази асиметричност, в съчетание със системата на гласуване, при която всяка членуваща държава има един глас в Съвета на ЕКА и ключовите решения на този орган се приемат с единодушие, дава неконкурентно

---

³ Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002, изменен с Регламент (ЕО, Евратом) № 1081/2010.

⁴ Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Ирландия, Испания, Италия, Люксембург, Нидерландия, Обединеното кралство, Португалия, Румъния, Финландия, Франция, Чешката република и Швеция. Полша е в заключителната фаза на процеса по ратификация и ще стане 20-та държава — членка на ЕКА.

предимство на членовете на ЕКА, които не са държави — членки на ЕС, относно въпроси с евентуално въздействие върху ЕС. Освен това асиметричността усложнява и преговорите, по-специално по отношение на въпросите, свързани със сигурността и отбраната, както е посочено по-долу.

2.3. Асиметричност при въпросите, свързани със сигурността и отбраната

Компетенциите на ЕС по отношение на въпросите на сигурността и отбраната бяха засилени с приемането на Договора от Лисабон и с изграждането на Европейската служба за външна дейност. Възможностите на космическия сектор често могат да бъдат използвани с гражданска и отбранителна цел. За да допринесе за постигането на целите на общата политика за сигурност и отбрана, ЕС трябва да установи още по-тесни и по-силни връзки и синергии между гражданските и отбранителните измерения на космическия сектор. В това отношение сътрудничеството между държавите членки и ЕКА е от основно значение. Отношенията между ЕС и ЕКА обаче са утежнени от факта, че сред членките на ЕКА са и държави, които не са членки на ЕС, което представлява очевиден проблем като цяло и още по-остър проблем по отношение на въпросите на сигурността и отбраната.

2.4. Липса на механизми за координиране на политиката

На дейностите на ЕКА в космическия сектор им липсва структурна връзка и механизми за координиране в рамките на по-широкия обхват на създаването на политики на Европейския съюз. Такава връзка и такива механизми не са заложили в рамковото споразумение 2004 ЕС/ЕКА⁵. Необходимо е да се договорят конкретни механизми за координиране и сътрудничество и при продължаващите изключително дълго преговори на равнище програми. На равнище политика липсва официален механизъм, който да гарантира, че инициативите, предприемани в рамките на ЕКА, са съгласувани с политиките на ЕС. Това е особено важен проблем по отношение на международните отношения.

2.5. Липсва политическа отговорност за ЕКА

Най-накрая, отношенията между ЕС и ЕКА са повлияни от асиметричността по отношение на политическата отговорност. Фактът, че ЕКА като европейска агенция няма официална връзка с Европейския парламент, лишава ЕКА от пряката връзка с гражданите, която съществува за всяка политика на ЕС.

3. ПЕРСПЕКТИВИ

ЕС може да осигури политическо измерение (включително на международно равнище) и легитимност, както и връзки с други сфери на политиката. Необходимостта от по-голяма оперативна ефективност, симетричност по въпросите, свързани със сигурността и отбраната, политическа координация и отговорност може да бъде удовлетворена в дългосрочен план чрез сближаването на ЕКА и Европейския съюз.

Комисията счита, че за тази дългосрочна цел трябва да се определи ясен краен срок в периода между 2020 г. и 2025 г. Комисията, в тясно сътрудничество с ЕКА, би могла да

---

⁵ ОВ L 261 от 6.8.2004 г., стр. 64.

представи на държавите членки няколко възможности за такова сближаване до края на 2013 г. Тези възможности биха могли да включват: подобро сътрудничество в рамките на установеното статукво, при което ЕКА като междуправителствена организация да попадне под ръководството на Европейския съюз (като в известна степен се следва модела на Европейската агенция по отбрана) или да бъде преобразувана в агенция на ЕС (следвайки модела на съществуващите регулаторни агенции). Комисията, в тясно сътрудничество с ЕКА, ще извърши подробен анализ на разходите и ползите и на риска във връзка с различните възможности, за да се постигне синергия между различните участници в максимална степен, включително с ГНСС.

При тези възможности биха се запазили сегашните основни характеристики на ЕКА (например избираемост на програми, в които участват държавите членки), като едновременно с това ЕКА би придобила някои основни характеристики на ЕС — като квалифицираното мнозинство при вземането на решения или поемането на отговорност пред Европейския парламент.

Междувременно е възможно да се гарантира и добре функциониращото „съвместно съжителство“ на ЕС и ЕКА, което да улесни постигането на дългосрочната цел за сближаване. Споразуменията за делегиране, сключени между ЕС и ЕКА, вече дават своя принос за сближаването на ЕКА и ЕС, като водещ пример за това е Дирекция „Навигация“ на ЕКА в рамките на програмата „Галилео“.

В съобщението си от април 2011 г.⁶ Комисията даде предложение, че ЕКА следва да продължи да се развива като организация с междуправителствено и с ЕС измерение, в която да съществуват едновременно военни и граждански програми. Тя следва да продължи да развива структури за управление, които да бъдат насочени единствено към програмите на ЕС. Следва да се изгради и гъвкава структура за членство, за да се даде възможност Швейцария и Норвегия да участват в някои програми, при условие че за тях е постигнато споразумение с ЕС.

Като стъпва върху посочените първоначални идеи, Комисията предлага, че ЕС би могъл да:

- Работи чрез Съвета на ЕС, като прилага по целесъобразност отворения метод на координация, за да се гарантира синхрон в рамките на ЕС, както и съгласуваност на позициите на държавите членки в ЕКА спрямо политиките на ЕС;
- Да се търси системно съдействието на ЕКА при проектирането и разработването на инфраструктура на ЕС в космическия сектор, при която дейността по експлоатацията ще бъде извършвана от други субекти, например ГНСС;
- Да се гарантира хомогенен подход в съответствие с Финансовия регламент на ЕС за делегиране на отговорности на ЕКА по програмите на ЕС в космическия сектор като начин за подготовка на ЕКА за функциониране в рамките на контекста на ЕС и да се установят партньорства с държавите членки при необходимост;

---

⁶ COM(2011)152.

ЕКА би могла:

- Да направи необходимите структурни изменения (финансови и относно вземането на решения на вътрешно равнище), за да се гарантира, че дейностите, които са ѝ делегирани от Комисията, се управляват в контекст, сходен с контекста на ЕС (например чрез специална дирекция, управляваща програмите на ЕС в рамките на ЕКА);
- Да предприеме необходимите промени, които да осигурят неограничен достъп на Европейската комисия до съответните ръководни органи на ЕКА (например Съветът на ЕКА и подчинените му органи), за да се даде възможност за участие на Комисията и да се гарантира координация спрямо политиките на ЕС чрез съществуващите механизми в рамките на ЕКА.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Комисията приканва Съвета и Европейския парламент да предоставят обратна информация относно изложените предложения във връзка с отношенията между ЕС и ЕКА и дългосрочната цел за сближаването на ЕКА с рамката на ЕС. Въз основа на това Комисията би могла да изготви подробен анализ на разходите и ползите при различните възможни варианти.